

פניני הדרך היומי

לקט פנינים יקרים ונחמדים על סדר הדרך היומי

נדרים מ-מו | פרשת וישלח | גליון מס' 151

דף מ. פ

יסורים נוראים, אין להם ליתן תרופות כאלו. (ועיי"ש עוד בסי' ע"ג. ועיי"ן מש"כ בשו"ת דברי משה להג"ר משה הלברשטאם זצ"ל (סי' צ"ה).

ולכאורה צ"ע בדברי הר"ן הנ"ל, הא קי"ל דאפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל יתיאש מן הרחמים. וביאר הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל דודאי אפי' חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל יתיאש מן הרחמים אך כל זה אם היא במצב של מונחת, אבל אם היא כבר התחילה לחתוך אין כלל זה. ובזה כתב הר"ן דאם מצטער בחליו הרבה וא"א לו שיחיה מתפלל עליו שימות.

רבא יומא קדמאה דחליש כו' פוקו ואכריזו בשוקא מאן דרחים לי לבעי עלי רחמי ומאן דסני לי להדי לי וכתוב בנפול אויבך אל תשמוח ובכשלו אל יגל לבך וכו' - על פי זה מבאר ה"חתם סופר" את המשא ומתן שהיה בין מרדכי לאסתר במגילה. אסתר שלחה בגדים להלביש את מרדכי והוא סירב. למה מרדכי לא קיבל את הבגדים ששלחה אסתר? אלא שאסתר רצתה שמרדכי יחליף הבגדים, כי להמן תהיה שמחה בלב כשהוא יראה את מרדכי יושב עם שק ובוכה! הלא זה מה שאותו רשע מחפש! להצר ולהשפיל ליהודים. ועל זה ענה לה מרדכי כפי המבואר כאן, כמו שרבה העדיף ששונאיו ישמחו במפלתו, שנאמר "בנפול אויבך אל תשמוח פן יראה ה'" ואז הוא יחזור בו מכל העניין! כי זה לא היה בחשבון שאתה תשמוח, ואז ה' אולי יחזיר את חרון אפו.

סתירת זקנים בנין ובנין נערים סתירה - בספר "המאורות הגדולים" (עמ' ש"פ אות ט"ז) מובא בשם רבי דוד בליאכער זצ"ל (ר"י בית יוסף במעזריטש) שביאר, זקנים שרוצים להרוס דבר מה, מה עושים תחילה בונים "בנין", וע"י כן הבנין הישן נסתר מאיליו, וזהו "סתירת זקנים בנין", שבתחילה עושים בנין. ואילו צעירים כשרוצים לבנות בנין חדש קודם הורסים את הקיים, ולבסוף לא בונים חדש ונשאר בכלום. וזהו "בנין נערים סתירה" שבתחילה עושים סתירה. (ביאור זה הובא גם ב"אוצר הידיעות" ח"א עמ' רי"ח בשם רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל).

כל המבקר את החולה גורם לו שיחי' כו' - איתא בברכות לד. א"ר יעקב א"ר חסדא כל המבקש רחמים על חבירו אין צריך להזכיר שמו [של חולה], שנאמר אל נא רפא נא לה ולא קמדכר שמה דמרים. ה"מגן אברהם" בסי' קי"ט הביא בשם מהרי"ל, דכ"ז דוקא בפניו, אבל שלא בפניו צריך להזכיר. וכן משמע ממשמעות דרשת הגמ' דהיה בפניה. ובספר "אוצר הידיעות" (עמ' רפט) הביא את דברי ה"פרי חדש" (קי"ט סק"א) שהוכיח מלשון הגמ' "אין צריך להזכיר את שמו", שאם רוצה מזכיר (כלומר אפי' בפניו). ואילו בספר הפרדס לרש"י (סי' רפ"ז), וכן בילקוט ראובני (פרשת וירא) בשם סודי רזיא מפורש שיש קפידא לא להזכיר שם החולי, וכ"כ בעיון יעקב (סוף פ"ה), וכ"כ בחתם סופר כאן שאין טוב להזכיר כלל שמו של חולה, שהוא גורם להתעוררות דינים. לפי"ז כתב לבאר שזהו שאמרו כאן כל המבקר את החולה גורם לו שיחיה, ואם אינו מבקרו גורם לו שימות, משום כשמבקרו מתפלל בפני החולה שלא בהזכרת שמו (כמבואר במגן אברהם הנ"ל), ממילא גורם לו שיחיה ואינו מעורר עליו דינים. משא"כ כשאינו מבקרו וכשצריך להתפלל עליו מזכיר שמו, ממילא גורם לעורר עליו דינים שימות.

כל שאין מבקר את החולה אינו מבקש עליו רחמים לא שיחי' ולא שימות - וכתב הר"ן דהמבקר את החולה, לפעמים צריך לבקש עליו רחמים שימות כו'.

והביא עוד הא דאיתא בכתובות (ק"ד ע"א) שאמתי' דרבי ראתה שרבי מצטער טובא אמר יהי רצון שיכופו העליונים את התחתונים. הרי שיש מצב שמחמת יסורי החולה מותר להתפלל עליו שימות.

וכתב הג"ר משה פיינשטיין זצ"ל (אגרות משה חו"מ ח"ב סי' ע"ד אות א') שאף שאסור לגרום פעולות ח"ו למהר מיתתו של החולה, אמנם דבר זה אפשר ללמוד מדברי הר"ן שחולה שהרופאים אין יודעים שום רפואה עבורו, ואף לא להקל מיסוריו, ואף לשעה קלה אינם יכולים לשפר את מצבו, רק יכולים להאריך קצת את חייו עם

הוא ליליא לגבי דביתהו ואיזדקיך לה והדר אזל, לסוף אישתמעט מילתא דמייעברא, אתיוה לבי דינא אלקיוה, אמר שמואל בכרסה דאימיה איכוף רישאי דילמא מטאי לי רישא דשוטא וכאיב לי, כף רישיה בכרסא דאימיה ומטייה ריש שוטא.

והארכתי בזה בחיבורי מגדל חננאל (ערך אבוא דשמואל) ושם כתבנו: רואים אנו עד כמה גדול הי' כח זכרונו של שמואל עד שזכר שבהיותו בבטן אמו הרגיש את המלקות שהלקו לאמו. ובאמת שמצינו נמי על זכרונו של שמואל בירושלמי בכתובות (פרק ה"ו): כמה יהא לו ויהא מכירה [כלומר, כמה זמן לוקח עד שהתינוק מתרגל לאישה ואינו יונק מאחרת] רבי ירמיה בשם רב שלשה חדשי' והוה ר' זעירא מסתכל ביה אמר ליה מה את מסתכל בי נימר לך מן ההיא דשמואל דאמר שמואל שלשה ימים [האם קשה לך ממה שאמר שמואל שהתינוק מכיר את אמו אחר ג' ימים] שמואל כדעתיה שמואל אמר חכים אנא לחייאתא דילדין לי [חכם אני שהבחנתי ביולדת שלי מרגע לידתי. לכן שמואל אומר שתינוק מכיר את אמו מיד לאחר ג' ימים]. רבי יהושע בן לוי אמר חכים אנא לגזורה דגורין לי, רבי יוחנן אמר חכים אנא לנשייא דצבתין עם אימא.

ועיין בתולדות הגר"ז מווילנא דכשהיה ילד בן שנה למדה אותו אמו לומר שהכל על החלב שיונק משדי אמו ומאז לא הכנים הדד לתוך פיו עד שמלמל הברכה, ובני דורו קראו לברכה זו ברכת שדיים. ובשו"ת דברי יציב (ליקוטים והשמטות סימן סב) כתב: 'מצינו קטנים שהיו בעלי שכל, עיין דברים רבה י"א י' שמושה אמר למלאך המות בו ביום שנולדתי מצאתי פתחון פה והלכתי ברגלי ודברתי עם אבי ואמי וכו' עיין שם, ובשמו"ר א' כ"ו המעשה שנטל הכתר מראש פרעה ושרצה ליקח הזהב עיין שם. ובירושלמי כתובות פ"ה ה"ו [דף ל"ו ע"ב] שמואל אמר חכים אנא לחייאתא דילדין לי, ריב"ל אמר חכים אנא לגזורה דגורין לי וכו', ובקרוב העדה שהוא היה חריף וכו' עיין שם. ובבבלי יומא פ"ב ע"ב ההיא עוברא דארחא אתו לקמיה דרבי א"ל זילו לחושו לה דיומא דכיפורא הוא וכו' קרי עליה בטרם אצרך בבטן ידעתין וגו' נפק מינה ר' יוחנן עיין שם, הרי שכבר בבטן הבין וידע, ור"י הוא דאמר בירושלמי הנ"ל חכים אנא לנשייא דצבתין וכו' עיין שם ודו"ק. וע"ע בס' עלי תמר (על הירושלמי כתובות שם).

אבוא דשמואל עבד להון מקואות וכו' - וכתב הר"ן, שיש ב' נ"מ בין טבילת מקוה לטבילת מעין, חדא דמקוה צריך מ' סאה משא"כ מעין סגי מדאורייתא בכל שהוא, ועוד שמעין מטוהר בזוחלין משא"כ מקוה. ובביאור הגר"א (יו"ד סי' ר"ה סק"ה) מביא בשם הריב"ש, דשתי דברים אלו תלויים הא בהא, דכיון דמקוה צריך מ' סאה ולכן בזוחלין אין כל המים מצטרף ביחד כיון שקטפרס אינו חיבור. והא דתנן בפ"ק מקואות מעין שמימיו מועטין וכו'

וכמו כן מסופר בספר "מעשה איש" (ח"ד) שפעם היתה אסיפה בברנוביץ' בה נכחו המשגיח דישיבת מיר רבי ירוחם זצ"ל והג"ר מאיר קרליץ זצ"ל. אמר אז הג"ר מאיר: עיקר העבודה בשביל חיזוק הדת צריכה להיות על ידי שנבנה אצלנו עניינים רוחניים פוזיטיביים (=חיוביים) - וממילא ייהרסו המחריבים. בכך ביאר את מאמרו ז"ל (מגילה ל"א, ב) "סתירת זקנים בנין ובנין נערים סתירה" - והכוונה בזה: "בנין נערים סתירה" - כשהנערים רוצים לבנות אצלם, אז במקום לבנות אצלם הם חושבים שעדיף לסתור את הצד שכנגד. ואמנם "סתירת זקנים בנין" - כשהזקנים רוצים לסתור את הצד שכנגד, אז הם בונים אצלם בניינים רוחניים פוזיטיביים (= חיוביים) וממילא ייהרס הצד שכנגד!

עוד נציין שבספר "שערי אורה" פ' שלח (ח"א עמ' רל"ב) ביאר עפ"מ שאחז"ל (קידושין לג א) דר' יוחנן היה קם אפילו בפני זקן ארמאי, אמר כמה הרפתקי עדו עליהו, כי זקן בונה על יסוד העבר, על נסיונותיו העשירות, על קבלותיו ועל יסודותיו שנתנסו במרוצת הדורות ועמדו במבחן, וממילא סתירת זקנים בנין, היינו שהסתירה עצמה נבנית על יסוד איתן, על נסיונות קודמים, ולכן נקראת בנין. משא"כ נערים צעירים שמטבעם להתקומם על הישנות והמקובלות ולייצר תאוריות ושיטות חדשות, עצם הבנין הוא סתירת היסודות הקודמים.

דף מ: פס

אבוא דשמואל כו' - בספר האשכול נתן טעם לקריאתו הכי ע"פ המעשה המרומז בתוס' בקידושין (דף עג ד"ה מאי), והובא נמי בתשובות הגאונים (שערי תשובה סימן יח) דאיתא התם: וששאלתם אבוא דשמואל למה לא נקרא בשמו, אמרו כי אביו של שמואל הלך בסחורה למקום רחוק, לימים מצאה אותו מדיית אחת שהיתה יודעת בלשון העופות ותבעתו לדבר עברה ונתנה לו אלף ככרי כסף, ואמר לה למה? א"ל שמעתי כי בזה הלילה תוליד בן שלא יהיה כמוהו בחכמה, וכששמע זה חזר בלילה לביתו בקפיצה וידע את אשתו ונתעברה ושב לדרכו בקפיצה, וכשבא הדבר לב"ד הלקוה וילדה בן ונקרא שמואל, ואח"כ בא אביו והעיד עליו, והיה שמואל אומר אני ידעתי כשהלקו את אמי והכוני ברצועה על ראשי ומקום הרצועה ניכר בראשי שפצעו אותו, ועל זה היו קורין אותו אבוא דשמואל להודיע לכל כי אביו היה, עכ"ל. וראה נמי בבה"ג (סימן לט הלכות גיטין עמוד תכ) שכתב: 'ממזרת אין חוששין לה. היכי דמי, כגון דקאמרי הלך בעלה למדינת הים וזניא והוה לה ברתא, לא חיישינן, דאמרינן דילמא אתא בעלה בצניעה בליליא ושמש, כהווא מעשה דאבוא דשמואל דאתא בשם ושימש. ומאי טעמא הוה חכים, דכי אזל אבוא דשמואל למערבא אשכחתייה מדייתא דהוה ידעה בלישנא דציפורי, אמרה ליה אזדקיך לי ואנא יהיבנא לך כך וכך זוזי, משום דהוה ידעה דנפיק מיניה גברא רבה, ערק מינה והדר אתא בשם

ולועגין לנו, אלא מחמת חולת אהבה שיתגלה ויפיע כבודו אלינו, ויתגדל כבודו יתברך בעולם עיין שם.

☞ דף מב. ☞

רב ושמואל דאמרי תרווייהו נכסים אלו עליך וכו' - הנה מבואר בגמ' כאן, דהיכא שאומר נכסים אלו והדירו לפני שביעית חל הנדר על הפירות שביעית כיון שאדם אוסר דבר שברשותו לכשיצא מרשותו. ומקשה הקהלות יעקב (סימן כח) דאותן פירות שגדלו בשביעית מעולם לא היו של מדיר והיאך יכול לאסור דבר שאינו שלו. ועוד הקשה, דלפני שביעית היו הפירות שגדלו בשביעית דבר שלא בא לעולם, והיאך אדם אוסר על חברו דבר שלא בא לעולם (כדאי להלן מז א).

ותירץ דהקונם חל על גוף הקרקע והאילנות, והאיסור על הקרקע נשאר גם בשביעית כשיצא מרשותו וממילא גם הפירות שגדלו אח"כ יהיו אסורים, כדאמרינן (להלן נו א) קונם פירות הללו עלי אסור בגידוליהם.

ומקשה עוד הקהלות יעקב דגוף האילן אינו הפקר בשביעית כמוש"כ הר"ש (פ"ז דכלאים מ"ד), וגם גוף הקרקע הוי שלו לענין בנין וכדומה, וכיון שהגוף שלו למה לא יכול לאוסרן על חברו גם בשביעית, וממילא הפירות יהיו אסורים על חברו. ותירץ דלענין יניקה וצמיחה דפירות הוי גוף האילנות וגוף הקרקע הפקר ואינו שלו, ולכן א"א לאסור על חברו.

☞ דף מג. ☞

א"ל השאילני פרתך כו' קונם שדה שאני חורש בה היום, אם הי' דרכו לחרוש, הוא אסור ואחרים מותרים - בשו"ת אורים גדולים (לימוד קל"א בסוה"ס) נדפסה תשובה מהגאון ר' אברהם יצחקי ז"ל ע"ד שמעון שנתן תרומת יד הגונה לנישואי יתום ויתומה, והפצירו בו שיתן לה גם מלבושם אשר יתכסו בו, וא"ל יהודה שאם שמעון יבטיח אז גם הוא יבטיח כמוהו, ונענה לו והבטיח להם. ואח"כ נהי' דו"ד בין יהודה להגבאים שהם אומרים שכיון שאמר שיתן ג"כ כמוהו, צריך ליתן להם גם כשיעור הכסף אשר נתן שמעון, וגם כהבגדים, ואילו יהודה טוען ואומר הלא כולם מכירים אותו כערכו, שאינו עשיר ונגיד כמו שמעון, וברור מאליו שהוא התכוין רק לגבי הבגדים שאם שמעון יבטיח גם את זה, יתן הוא כמוהו.

והשיב על זה דהא חזינן במתניתין דאם הי' דרכו הוא בעצמו לחרוש, מותר לו ליתן לאחרים לחרוש, ומשמע אף שלפעמים גם הוא נותן לאחרים לחרוש שרי, דלא התכוין אלא ע"ד הרוב, וה"נ אין דרכו ליתן נתינות כאלו, ולכן אינו צריך רק ליתן בגדים כמוהו ודיו בזה.

אם הי' רגיל לחרוש ע"י אחרים אחרים אסורים והוא מותר - בס' הנותן אמרי שפר, דרשות מהראנ"ח (פ' ויחי) מבאר עפ"י תמיהה בקרא שא"ל יעקב ליוסף שים נא

שוה למקוה לטהר באשבורן ולמעין להטביל בכל שהוא, לא תקשה לפי דברי הריב"ש דאם סגי בכל שהוא ממילא יטהר בזוחלין, דהרי פירש הר"ן משנה זו דמקומות מקומות יש. מיהו הא דתנן (בפ"ה ממקואות מ"ו) גל שנתלש וכו' מ' סאה ונפל על האדם וכו' מטהרים אף על גב דזוחלין הם וכתב הש"ך (סי' סק"כ) דמ' סאה דקתני דוקא הם גם לגבי כלים דלגבי זה דינו כמקוה, כתב הגר"א הנ"ל דהוא דלא כהריב"ש, ולכן באמת מ' סאה (לגבי כלים) אינו מעכב, וכ"כ בט"ז שם. וע' בתוס' הגרע"א פ"ק דמקואות.

☞ דף מא. ☞

בחוסר כל אמר אביי נקטינן אין עני אלא בדעה כו' - המשך חכמה (דברים כ"ח מ"ח) מבאר על משקל זה מה שנאמר בפסוק שלפני זה תחת אשר לא עבדת וגו' בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, היינו מרוב דעת. והוא כעין מה דאי' בברכות (נ"ח עא) שאמר מר זוטראי כמה יגיעות יגע אדם הראשון עד שמוצא פת לאכול, חרש זרע קצר ועמר ודש וזרה ברר וטחן והרקיד ולש ואפה, ואחר כן אכל, ואני משכים ומוצא כל אלו מתוקנים לפני. וכמה יגיעות יגע אדה"ר עד שמוצא בגד ללבוש, גזו ולבן נפץ טווה וארג ואח"כ מצא בגד ללבוש, ואני משכים ומוצא כל אלה מתוקנים לפני ע"כ.

וכיוצא בזה יש לנו לשמוח בזה אשר אבותינו אברהם ראש המאמינים והבאים אחריו, יגעו חקרו דרשו וליבנו עד שהגיעו אל האמת הצרופה, ואנו כשולחן ערוך הכל מוכן לפנינו, עם האמונה הטהורה מוכנה בלבנו, וכמוש"כ החובת הלבבות כע"ז (שער הבחינה) הגדולה שבטובות שהטיב בהם הבורא לאדם, התורה הנתונה למשה נביאו עליו השלום עכ"ל. וזהו מרב כל, מרוב דיעה.

ומסיים המשך חכמה: על זה צריך האדם לשמוח ולתת שבח והודי' להשי"ת מעומק הלב, ולהתנחם בזה על כל מדוי לבו והמקרים המעיקים לו בשנות חייו הספורים והמועטים בעולם זה הנפסד והעובר עכ"ל הזהב.

אין מבקרין לא לחולי מעים ולא לחולי ראש - במדרש תהלים (ט') איתא השבעתי אתכם בנות ירושלים וגו' אם תמצאו את דודי מה תגידו לו שחולת אהבה אני גו' אני איני חולת מעים ולא חולי ראש, וממה אני חולה מאהבתו. ולמה נקט דוקא מחלת המעים והראש.

ותירץ מהר"ש אלגאזי (הובא בבני יששכר לחודש תשרי, ריש דרוש ט') דמבואר כאן דאין מבקרין לא לחולי מעיים ולא לחולי ראש, לזה אמרה שאינה לא חולי מעיים ולא חולי ראש, ואם כן יכול החשוק לבא לבקר.

והרמז בזה שמה שכלל ישראל הומה לכה אל דודי, אינה מחמת חולי מעים, מחמת לחץ זו הדחק של הגליות שאין לנו לחם לאכול ומים לשתות. ולא מחמת שראשינו עלינו דוי, שאנו כפופי קומה מחמת לעג האומות שמתקלסין

ידך תחת ירכי, ופירש"י דהיינו נקיטת חפץ, והדר אמר לו עו"פ השבעה לי, והא כבר נשבע לו על זה.

ותירץ עפ"י המבואר במשנתנו שמי שאינו רגיל לחרוש רק ע"י אחרים, ואסר ע"ע מלחרוש, כוונתו הוא ע"י אחרים כפי הרגלו.

והנה כשיעקב השביע את יוסף בפעם הראשונה, הרי כיון שיוסף הוא משנה למלך ואין דרכו להתעסק בעצמו בקבורת מתים, בודאי כוונתו הי' שיוסף יטפל ע"י אחרים בקבורתו.

אולם יוסף הוסיף ע"ז ואמר אנכי אעשה כדברך, היינו שהוא בעצמו יתעסק בו בקבורתו, ולזה השביעו יעקב אבינו שוב להוספה זו וא"ל השבעה לי.

דף מה: ס

השותפין שנדרו הנאה זה מזה כו' ראב"י כו' - וכתב הר"ן דקיי"ל כראב"י וטעמיה לאו משום דיש ברירה, אלא משום דבדבר כזה שרובו מתברר מעיקרו ומיעוטו בסופו אמרינן דזה בשלו נכנס וזה בשלו נכנס.

בשו"ת הגרעק"א (ח"א סי' ס"ו) דן בדבר מרתף שישראל ועכו"ם שותפים בו אם הוא חייב במזוזה, והביא מש"כ הרמ"א (סי' רפ"ו ס"א) דשותפות עכו"ם פטר ממזוזה. אלא שכתב דאם המרתף אין בו דין חלוקה, י"ל דחייב במזוזה עפ"י מש"כ הר"ן כאן דבכה"ג קיי"ל דיש ברירה כיון שרובו מתברר מעיקרו ומיעוטו בסופו, וא"כ בשעה שהישראל משתמש בו, כיון שאין בו דין חלוקה הרי הוא כשלו לגמרי. ולפ"ז כתב דאף כשישראל וגוי שכרו בית בשותפות ואין בו דין חלוקה חייב במזוזה, כיון דכ"א משתמש בשלו.

עוד כתב דאף אי נימא דאין ברירה, מ"מ כיון דבדרבנן קיי"ל דיש ברירה, וכתב הר"ן (פ"ג דגיטין) טעמא דמילתא דמספק"ל אי יש ברירה או אין ברירה ובדאורייתא אזלינן לחומרא, ובדרבנן אזלינן לקולא, הכא אזלינן לחומרא בדאורייתא, ואמרינן דיש ברירה, וכיון דאין בו דין חלוקה חייבין במזוזה, ע"ש עוד מש"כ בזה.

דף מו: ס

וכופין את הנודר למכור את חלקו - הר"ן מבאר, דלא מסתבר שיכפו אדם למכור נכסיו מפני שאסר נכסיו על חברו, אבל אם נדר על עצמו שלא יהנה מנכסיו שפיר שייך לקנוס כדי שלא יכשל. והקשה על דברי הרמב"ם שפסק שכופין את המדיר אפילו אי אסר את נכסיו על חברו.

מבאר השלמי נדרים, דהרמב"ם והר"ן אזלי לשיטתם לעיל בדף טו ע"א (בר"ן בד"ה הלכה). דהתם נחלקו הראשונים במדיר את חברו מנכסיו ועבר חברו ונהנה מנכסיו, האם המדיר לוקה או שהמודר לוקה. שיטת הר"ן שהמודר לוקה, ושיטת הרמב"ם שהמדיר לוקה. וא"כ הרמב"ם לשיטתו שהמדיר לוקה לכך אי אסר על עצמו

יותר יכול להזהר כדי לא לבא לידי תקלה ולכן לא כופין אותו למכור נכסיו. משא"כ כשהדיר אדם אחר ואם המודר יעבור על הנדר ילקה המדיר כיון דאינו תלוי בו וקשה להזהר כופין אותו למכור. אבל לשיטת הר"ן שהמודר לוקה, א"כ ברור דלא מסתבר לכופ את המדיר למכור נכסיו כדי שהמודר לא ילקה, ולכך רק כשאסר על עצמו ויש חשש שהוא ילקה כפינן ליה למכור נכסיו.

דף מו: ס

אבל יש בה כדי חלוקה דברי הכל אסור - נחלקו הראשונים בחצר שיש בה כדי חלוקה אי יאסר אף לאחר חלוקה, הר"ן מביא דברי הרשב"א שאוסר, והרמב"ם מתיר. הרשב"א מוכיח דבריו דאפי' אי נימא דאחר חלוקה הוי כאחין שחלקו שגדרן כלקוחות לא מהני, שהרי קי"ל דככרי עליך ונתנו במתנה אסור.

ומישבים המחנה אפרים (הל' גבית חוב אות ג) והרש"ש כאן את דברי הרמב"ם, דהתם אסר עליו כיכר זה אף על פי שאינו נהנה מן המדיר, משא"כ הכא לאסר עליו הנאה ממנו ולכך אי מוכר החצר לא חשיב נהנה ממנו. וסברת הרמב"ם להתיר כ' הר"ן דאנן סהדי שעל מנת כן נשתתפו, שלא יוכל אחד מהן לאסרה על חברו בענין שתהא נאסרת עליו לאחר חלוקה.

ובסברא זו ישב המקור חיים (בסי' תמ"ח סק"א) קושית השאגת אריה (בסי' פ"ט) שהקשה על דברי הגמ' בסנהדרין (דף ק"ב) עיסה שחציה של ישראל וחציה של עיר הנדחת העיסה מותרת דכמאן דפלגא דמי. והקשה הא קי"ל דמדאורייתא אין ברירה, ולנ"ל אתי שפיר, דלא נשתתף עמו על מנת שיוכל לאסור עליו, ומה לי אסר עליו בנדר או אסר עליו מחמת דבר אחר, כיון שהתנה דלא יהיה שותפו אי החפץ יאסר עליו אף אחר חלוקה.

גליון זה יוצא לאור ע"י 'שיעור הדף היומי' בביהמ"ד אהל תורה רח' הרב יוסף קארו 4 ביתר.
ניתן לקבל גליון זה ע"י בקשה למייל:
K0504166339@gmail.com

הודעה חשובה ודחופה

לאחר שזיכנו ה' להקים את הכולל הייחודי 'בית מדרש גבוה לכהנים' - והוא כולל ערב וכולל יום שישי לכהנים להכינם לעבודת בית מקדשנו שיבנה במהרה בימינו כרצון אדיר חפצו של מרן הח"ח זיע"א שהרבה לעורר ע"כ בספריו ובמכתביו - ואשר נוסד ע"י מאות אנשים אשר נתנו הו"ק של 10 ₪ לקיומו והחזקתו. כעת שאיפתנו להקים 'כולל יום שלם' לכהנים, כל מי שיוכל לסייע בדבר גדול ונשגב זה למען בית ה' אלוקינו הן בעצה והן בממון שכתרו רב למאוד - פנו כעת למס' הטל: 0504166339 או במייל k0504166339@gmail.com